

УДК 595.44 (477.8)

ПОПЕРЕДНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ВИДОВОГО СКЛАДУ ПАВУКІВ СІНАНТРОПНИХ МІСЦЕПЕРЕБУВАНЬ У ПІВНІЧНО-СХІДНІЙ ЧАСТИНІ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

О. О. Гончаров, С. В. Вовк

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, пл. Гоголя, 1, м. Старобільськ, Луганська область, 92703, Україна

Павуки – один із найрізноманітніших рядів членистоногих тварин, який характеризується високим видовим різноманіттям та чисельністю, надзвичайною поширеністю у природних та антропогенних біогеоценозах, де вони є важливою складовою. Ці тварини мають неабияке значення для практичної діяльності людини, являючись регуляторами чисельності комах-шкідників сільського та лісового господарств, біоіндикаторами стану середовища [18].

Досить численною є група синантропних видів павуків. Житлові та господарські будівлі, створені людиною, являють собою особливі й почасти нові для тварин екологічні ніші, де є специфічні джерела харчування, а також майже постійно зберігається температурний режим і вологість [3], які створюють умови для їхньої цілорічної життєдіяльності.

Вивченню угруповань павуків, які населяють будівлі різного призначення, присвячена невелика кількість досліджень. Переважна частина існуючих на сьогодні арахнологічних публікацій носить систематичний характер і містить відомості про види, зібрані на окремих ділянках. Так, у Луганській області О. В. Прокопенко та Н. Ю. Полчанінова вивчали видовий склад павуків заповідних територій [10; 12]: Провальського степу [9], Стрільцівського степу [8], Станічно-Луганського відділення Луганського природного заповідника [13]. За останніми літературними даними аранеофауна Луганської області зараз налічує 366 видів павуків [1].

Але в цих публікаціях не уточнюється про склад фауни павуків синантропних місцеперебувань, що й спонукало нас звернутися саме до цієї теми. Отже, метою нашої роботи стало вивчення видового складу фауни павуків синантропних місцеперебувань у Міловському районі Луганської області. Аналізувався матеріал, зібраний наприкінці літа-восени 2015 року під час першого етапу виконання магістерського дослідження.

Павуків збирали ручним способом за загальноприйнятими методиками [16; 6] у житлових будинках с. Морозівка та будівлі Морозівської загальноосвітньої школі I-III ступенів Міловської районної ради Луганської області. Виловлених тварин фіксували 75%-ним розчином етилового спирту, до

якого додавали кілька крапель гліцерину для кращого зберігання матеріалу. Визначення павуків проводили в лабораторії кафедри біології Державного закладу "Луганський національний університет імені Тараса Шевченка": використовували бінокулярну лупу та визначальні таблиці, наведені у визначниках В. П. Тищенка [15] та Р. Р. Сейфуліної [14]; номенклатура павуків наведена за N. I. Platnick [19].

У публікаціях, присвячених аранеофауні різних регіонів України [2; 4; 5; 7; 11; 17], згадується понад 80 видів павуків, зустрінутих у житлових приміщеннях і господарських будівлях. За нашими попередніми результатами видовий склад аранеофауни житлових приміщень с. Морозівка Міловського району Луганської області є таким:

Родина	Встановлені види
Araneidae	<i>Araneus diadematus</i> (Clerck, 1757)
Dictynidae	<i>Dictyna uncinata</i> (Thorell, 1875)
Gnaphosidae	<i>Drassodes lapidosus</i> (Walckenaer, 1802) <i>Gnaphosa taurica</i> (Thorell, 1875) <i>Zelotes longipes</i> (L. Koch, 1866)
Lycosidae	<i>Trochosa robusta</i> (Simon, 1876)
Pholcidae	<i>Pholcus phalangioides</i> (Fuesslin, 1775) <i>Pholcus ponticus</i> (Thorell, 1875)
Pisauridae	<i>Pisaura mirabilis</i> (Clerck, 1757)
Salticidae	<i>Marpissa muscosa</i> (Clerck, 1757) <i>Myrmarachne formicaria</i> (De Geer, 1778) <i>Pseudeuophrys obsoleta</i> (Simon, 1868) <i>Pseudicius encarpatus</i> (Walckenaer, 1802)
Theridiidae	<i>Achaearana lunata</i> (Clerck, 1757) <i>Enoplognatha thoracican</i> (Hahn, 1833) <i>Steatoda castanea</i> (Clerck, 1757) <i>Steatoda grossa</i> (C. L. Koch, 1838) <i>Steatoda meredionalis</i> (Kulczyn'ski, 1894)

Таким чином, у ході попередніх обстежень житлових приміщень на досліджуваній ділянці виявлено 18 видів павуків, які належать до 8 родин. Найбільшою кількістю видів представлені три родини: родина Theridiidae налічує п'ять видів, родина Salticidae включає чотири види, родина Gnaphosidae налічує три види. Родина Pholcidae представлена двома видами, а інші чотири родини – Araneidae, Dictynidae, Lycosidae, Pisauridae – представлені одним видом кожна.

Викладені дані не є остаточними, оскільки вони ще будуть уточнюватися у ході проведення обстежень в інших населених пунктах району; також будемо досліджувати господарські будівлі.

Література

1. Біологічне різноманіття України. Дніпропетровська область. Павуки

(Aranei): моногр. / О. В. Прокопенко, О. М. Кунах, О. В. Жуков, О. Є. Пахомов / За заг. ред. проф. О. Є. Пахомова. – Д. : Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2010. – 340 с. 2. Гурьянова В. Е. Материалы к фауне пауков Подольской лесостепи (Украина) // Вестн. зоол. – 2003. – Т. 35, вып. 5. – С. 3-11. 3. Клауснитцер Б. Экология городской фауны / Б. Клауснитцер. – М. : Мир, 1990. – 246 с. 4. Кириленко В. А., Леготай М. В. К исследованию фауны Aranei в восточной лесостепи Украины // Фауна и экол. насекомых. – Пермь : Пермск. ун-т. – 1981. – С.45-54. 5. Ковблюк Н. М. Каталог пауков (Arachnida : Aranei) Крыма // Вопросы развития Крыма. Научн.-практ. дискус.-аналитич. сб. «Проблемы инвентаризации крымской биоты». – Симферополь : Таврия-Плюс. – 2003. – Вып. 15. – С. 211-262. 6. Миноранский В. А., Пономарёв А. В. Методические указания по определению пауков Ростовской области [1] / В. А. Миноранский, А. В. Пономарёв. – Ростов-на-Дону : Ростовский-на-Дону ун-т, 1980. – 20 с. 7. Полчанинова Н. Ю. Анотований список павуків (Araneae) Харківської області (Україна) // Вісник Харків. нац. ун-ту ім. Каразіна. Серія : біологія. – 2009. – Вып. 9, № 856. – С. 121-135. 8. Полчанинова Н. Ю. Аранеофауна «Стрельцовской степи» (Луганская область) и ее место в фауне заповедных территорий // Мат. Рос.-Укр. науч. конф., посв. 60-летию Центрально-Черноземного запов. «Проблемы сохранения разнообразия природы степных и лесостепных регионов». – М. : КМК Sci Press Ltd. – 1995. – С. 185-186. 9. Полчанинова Н. Ю. Пауки Провальской степи // Фауна и экол. пауков, скорпионов и ложноскорпионов СССР : Тр. Зоол. ин-та АН СССР. – 1990. – Т. 226. – С. 98-104. 10. Полчанинова Н. Ю., Прокопенко Е. В. Список пауков (Araneae) Луганского природного заповедника (Украина) // Сборник научных трудов Луганского природного заповедника–2011. – Луганск, 2011. – С. 96-110. 11. Прокопенко Е. В. К изучению фауны пауков (Aranei) юго-востока Украины // Изв. Харьков. энтомол. общ-ва. – 2001 (2002). – Т. IX, № 1-2. – С. 185-192. 12. Прокопенко Е. В. Фауна пауков (Aranei) Луганского природного заповедника // Мат-лы Всеукраинской конф. студентов, аспирантов и молодых ученых «Біорізноманіття природних і техногенних біотопів України». – Донецк : ДонНУ, 2001. – Ч. 2. – С. 160-164. 13. Прокопенко Е. В. Фауна пауков (Aranei) Станично-Луганского отделения Луганского природного заповедника // Изв. Харьков. энтомол. общ-ва. – 1998. – Т. 6, вып. 2. – С. 105-112. 14. Сейфулина Р. Р., Карцев В. М. Пауки средней полосы России: Атлас-определитель / Р. Р. Сейфулина, В. М. Карцев. – М. : ЗАО "Фитон+", 2011. – 608 с. 15. Тыщенко В. П. Определитель пауков европейской части СССР / В. П. Тыщенко. – Л. : Изд-во "Наука", Ленингр. отд., 1971. – 281 с. 16. Фасулати К. К. Полевое изучение наземных беспозвоночных. – М. : Высш. школа, 1971. – 424 с. 17. Царик Й., Гірна А. Аранеофауна типових ландшафтів Львівщини // Вісн. Львів. ун-ту. – Сер. біол. – 2000. – Вып. 26. – С. 84-90. 18. Jimenez-Valverde A., Lobo J. M. Determining a combined sampling procedure for a reliable estimation of Araneidae and Thomisidae assemblages (Arachnida, Araneae) // The Journal of Arachnology. – 2005. – 33. – P. 33-42. 19. Platnick N. I. The world spider catalog, version 8.5. American Museum of Natural History, 2008. Online at [http : //research.amnh.org/entomology/spiders/ catalog/index.html](http://research.amnh.org/entomology/spiders/catalog/index.html)